

Motion till riksdagen 2020/21:3996

av Jakob Forssmed m.fl. (KD)

med anledning av skr. 2020/21:146 Riksrevisionens rapport om utgiftstaket

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen tydligare bör redogöra för vilka avvägningar som ligger till grund för hur nivån på utgiftstaken sätts samt vilket skatteuttag som behövs för att utgiftsnivån ska vara förenlig med överskottsmålet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I skrivelse 2020/21:146 svarar regeringen på den kritik som Riksrevisionen framfört i sin rapport Utgiftstaket – olika roll i olika tider. I rapporten får regeringen kritik för att brista i sina motiveringar vid framtagandet av förslag till nya nivåer på utgiftstaket, och för att inte redogöra för hur offentliga utgifter och skatteuttag bör utvecklas på längre sikt. Myndighetens rekommendation är att regeringen ska redovisa detta i varje proposition där regeringen bedömer eller föreslår en nivå för utgiftstaket för riksdagen. Regeringen svarar att förhållandet mellan de offentliga utgifterna och framtida skatteuttag endast är en av flera omständigheter att beakta vid bedömningen av en ny nivå på utgiftstaket och avser därför inte att vidta några åtgärder med anledning av Riksrevisionens rekommendation.

Kristdemokraterna anser att utgiftstaket utgör en viktig del av det finanspolitiska ramverket. Det ger förutsättningar att uppnå överskottsmålet, men är också ett operativt redskap i budgetberedningen, då det tvingar fram prioriteringar mellan och inom olika utgiftsområden. På så sätt bidrar utgiftstaket till det finanspolitiska ramverkets roll att skapa en långsiktigt hållbar och transparent finanspolitik. Kristdemokraterna stämmer därmed in i Riksrevisionens bedömning att utgiftstaket sedan det infördes har haft en disciplinerande effekt på utgiftsutvecklingen, dels genom att taket utgjort en restriktion i budgetarbetet, dels genom att taket indirekt ställt krav på en förbättrad utgiftskontroll.

Kristdemokraterna stämmer även in i myndighetens kritik av regeringens hantering av utgiftstaket. Genom att inte motivera hur taket sätts, tappar verktyget både i legitimitet och effekt. Legitimiteten urholkas för att utgiftstaket, utan motivering för dess nivå, inte längre bidrar till den transparens och långsiktighet som det finanspolitiska ramverket är tänkt att skapa. Taket tappar i effekt för att regeringen väljer nivåer som är så höga att det i princip inte längre är en begränsande och styrande faktor – och det gjorde regeringen under många år före coronakrisen. Det senare har regeringen fått kritik för upprepade gånger. Finanspolitiska rådet skrev t.ex. i sin rapport om finanspolitiken 2015 att de bedömde att ”det finns en risk att de stora budgeteringsmarginalerna försvagar utgiftstakets styrande roll så att taket inte ger tillräckligt stöd för att successivt förstärka det offentliga sparandet”. Kritiken återupprepas i 2017 års rapport. Även Riksrevisionen har tidigare uppmärksammat problemet. I sin granskning av budgetpropositionen för 2017 skrev myndigheten exempelvis att om regeringen avser ”att föra politiken enligt den utveckling som prognoserna innefattar blir budgeteringsmarginalerna så stora att utgiftstaken i praktiken tappar sin styrande effekt”.

Även Kristdemokraterna har i sina budgetmotioner betonat vikten av att riksdag och regering genom utgiftstaket ges förbättrade möjligheter till kontroll och styrning av utgifterna. Kristdemokraterna har därför vänt sig emot regeringens mycket kraftiga höjning av utgiftstaken under åren före coronakrisen, som möjliggjort en kraftig utgiftsexpansion, men också i praktiken medfört att utgiftstaken förlorat sin styrande effekt. Risken med detta är att i det fall de ökade skatteintäkterna som har finansierat de ökade utgifterna skulle visa sig vara tillfälliga eller medföra en försvagning i arbetade timmar – kommer det att kräva åtstramningar längre fram. Dessa riskerar att leda till neddragningar i välfärden eller nya skattehöjningar som slår mot jobb och företagande. I Kristdemokraternas budgetmotioner har utgiftstaken därför satts lägre än regeringens och som minskande andel av BNP, vilket för oss är en viktig signal om att statens utgifter inte bör utvecklas till att utgöra en större, utan snarare en mindre, andel av Sveriges ekonomi som helhet.

Mot bakgrund av detta anser Kristdemokraterna att regeringen bör ta Riksrevisionens – och andra instansers – kritik på allvar och tydligare redogöra för vilka avvägningar som ligger till grund för hur nivån på utgiftstaken i budgetpropositionerna sätts, samt vilket skatteuttag som behövs för att utgiftsnivån ska vara förenlig med överskottsmålet. Detta bör regeringen ges tillkänna.

Jakob Forssmed (KD)

Michael Anefur (KD)

Hans Eklind (KD)

Robert Halef (KD)

Sofia Damm (KD)

Hampus Hagman (KD)